

České volební systémy

POLb1005 Současná česká politika

Základní dělení volebních systémů? Jejich výhody a nevýhody?

- Jaký efekt volebního systému je podle vás důležitější?
  - Vytváří akceschopnou instituci
  - Zajišťuje co nejspravedlivější přepočítání hlasů na mandáty

Základní dělení volebních systémů? Jejich výhody a nevýhody?

- Jaký typ volebních systémů je podle vás lepší?
  - Většinové volební systémy
  - Poměrné volební systémy

Základní dělení volebních systémů?
Jejich výhody a nevýhody?

Základní dělení volebních systémů? Jejich výhody a nevýhody?

- Většinové volební systémy – na úrovni volebního obvodu všechny mandáty vyhrává jen jedna strana
- Poměrné volební systémy – na úrovni volebního obvodu počet hlasů ZHRUBA odpovídá počtu mandátů
- Akceschopnost (omezený počet stran ve volené instituci, nejsou malé strany, možnost jednobarevné většiny)

VS

- Přesné zachycení preferencí voličů (spravedlnost pro menší strany, zastoupení vícero názorů včetně těch minoritních)
- Jde to proti sobě, nemůžeme mít oboje

Všeobecné, rovné, přímé a tajné volební právo. Co to znamená?

Všeobecné, rovné, přímé a tajné volební právo. Co to znamená?

- Všeobecné – mají ho všichni občané
- Rovné – každý má právo hodit jen jeden hlasovací lístek stejné hodnoty
- Přímé – nevolím skrze nějakého zprostředkovatele
- Tajné – můj hlas je anonymní

Do kterých institucích na území České republiky probíhají volby?

Volby do Poslanecké sněmovny

Volby do Poslanecké sněmovny

- Listinný poměrný volební systém
- Možnost preferenčního hlasování (4 hlasy)
- Uzavírací kvorum pro strany/koalice
- Dvě skrutinia
- Dvě různé kvóty – Imperiali a Hagenbach-Bischoffova

Kolik mandátů se rozděluje v každém obvodu

- Máme 14 obvodů = krajů
- Celkový počet platných hlasů / 200 = republikové mandátové číslo
- Celkový počet platných hlasů v kraji / republikové mandátové číslo = kolik mandátů se rozdělí v každém kraji

Volební kvorum

- Vyřadíme
  - Strany s méně než 5 % hlasů
  - Dvoučlenné koalice s méně než 8 % hlasů
  - Tříčlenné koalice s méně než 11 % hlasů

1. skrutinium (kvóta Imperiali)

$$\frac{H}{M + 2}$$

- **H = celkový počet platných hlasů v daném volebním obvodu**
- **M = počet mandátů přidělovaných v daném volebním obvodu**
- **Výsledkem je kvóta**

- **Strana získá tolik mandátů, kolikrát je volební kvóta obsažena v počtu hlasů, které v obvodu získala**

1. skrutinium (kvóta Imperiali)

- Rozdělování probíhá na úrovni obvodů
- Počet hlasů v kraji pro zvolené strany: 234 841
- Počet mandátů v kraji: 11
- $\frac{234\,841}{11+2} = 18\,065$

Strana	Počet hlasů	Kvóta	Kolikrát se vejde kvóta	Zbylo
Spolu	84 166	/18 065	4	11 906
ANO	79 463	/18 065	4	7 203
Pir+Stan	44 551	/18 065	2	8 421
SPD	26 661	/18 065	1	8 596

2. Skrutinium (Hagenbach-Bischoffova kvóta)

- Pro mandáty, které se nerozdělily v prvním skrutinium na úrovni krajů (určitá kompenzace)
- Rozdělování probíhá na úrovni celé ČR
- Součet nevyužitých „zbytků“ zisků každé strany z celé ČR (součet ze všech krajů)
- Hagenbach-Bischoffova kvóta $\frac{H}{M+1}$
- Jinak stejný postup

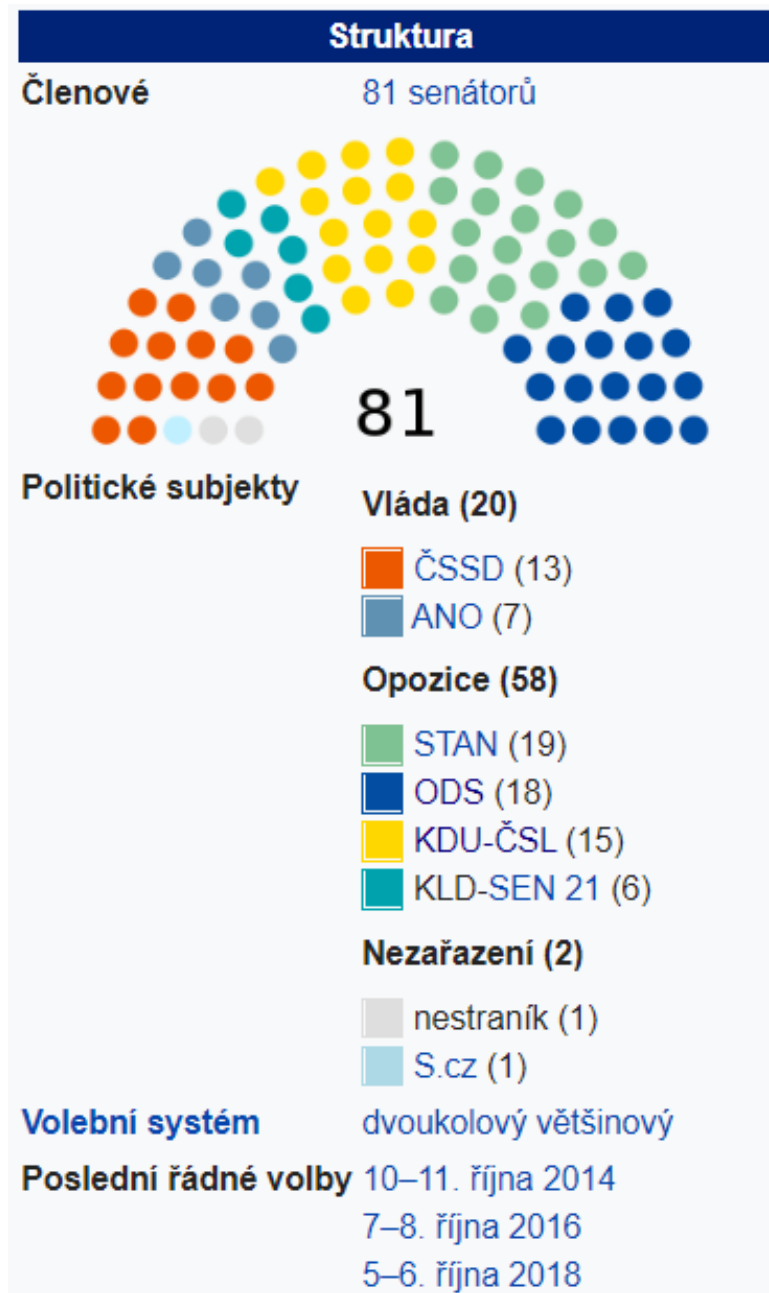
Volby do Senátu

Volby do Senátu

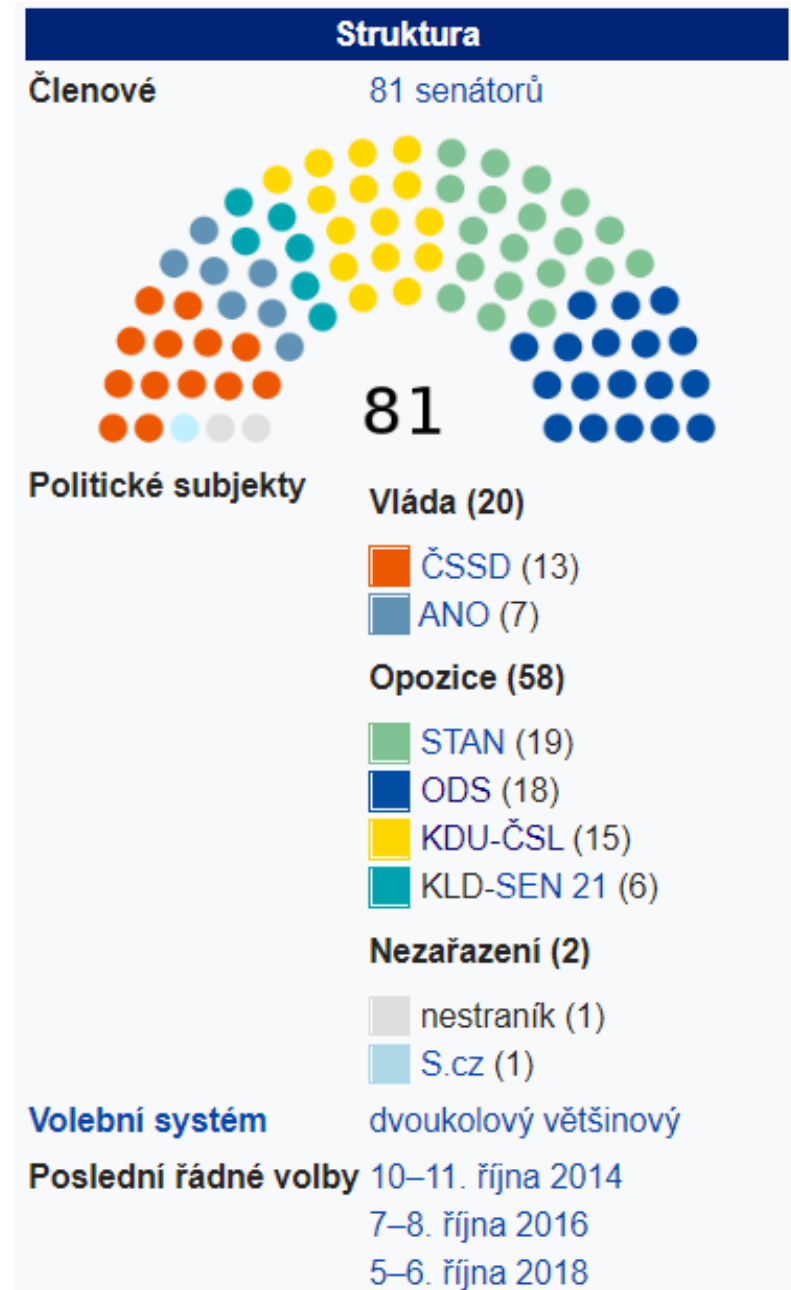
- Dvoukolový většinový systém
- 81 obvodů, každé dva roky se volí třetina z nich (= Senát nikdy nezaniká)
- 50 % v prvním kole, nebo dva nejlepší postupují do kola druhého
- Mohou kandidovat i nezávislí

- Co se děje v případě rovnosti hlasů ve druhém kole? Los

Účinky většinového dvoukolového volebního systému

Účinky většinového dvoukolového volebního systému

- Slabé zastoupení extrémních stran
- Problém nízké volební účasti v druhém kole
- Proč je systém odlišný od voleb do PS?
- Napadá vás alternativa k používanému systému?

Krajské volby

Krajské volby

- Stejně jako PS: poměrný systém, hlasujeme pro kandidátku, 4 preferenční hlasy (5 % k postupu na první místo)
- Pouze jeden volební obvod (45, 55, nebo 65 mandátů)
- Tzv. Koudelka dělitel (modifikovaný D'Hondt – začíná 1,42 namísto 1, pak stejně 2,3,4 ...)
- Uzavírací klauzule 5 % pro všechny
- Co Praha?

Jak funguje (modifikovaný) D´Hondtův dělitel?

Strana A: 100 000 hlasů

Strana B: 90 000 hlasů

Strana C: 40 000 hlasů

Strana D: 33 000 hlasů

Strana E: 17 000 hlasů

Modifikovaný D´Hondtův dělitel: dělíme výsledky všech stran postupně 1.42 , 2 , 3 , 4 , 5 , 6 ...

Strana A	Strana B	Strana C	Strana D	Strana E
70 422,5	63 380,3	28 169	23 239,4	11 971,8
50 000	45 000	20 000	16 500	8 500
33 334	30 000	13 334	11 000	5 667
25 000	22 500	10 000	8 250	4 250
20 000	18 000	8 000	6 600	3 400

Jak funguje (modifikovaný) D´Hondtův dělitel?

Strana A: 100 000 hlasů (35,7 %)

Strana B: 90 000 hlasů (32,1 %)

Strana C: 40 000 hlasů (14,3 %)

Strana D: 33 000 hlasů (11,8 %)

Strana E: 17 000 hlasů (6 %)

Řadíme výsledky od největšího k nejmenšímu, dokud nedosáhneme počtu mandátů, které se rozděluje v daném kraji (45, 55 či 65)...ukázáno rozdělení prvních 10 mandátů. Kdo dostane 11.,12., 13. ...?

	Strana A	Strana B	Strana C	Strana D	Strana E
/1,42	70 422,5	63 380,3	28 169	23 239,4	11 971,8
/2	50 000	45 000	20 000	16 500	8 500
/3	33 334	30 000	13 334	11 000	5 667
/4	25 000	22 500	10 000	8 250	4 250
/5	20 000	18 000	8 000	6 600	3 400

Komunální volby

Jak funguje volební systém do obecních zastupitelstev?

- <https://www.youtube.com/watch?v=KVittZNI0H8>

- Listinný poměrný s volnými kandidátními listinami umožňující panašování, bez možnosti kumulování
- Stejný počet hlasů jako počet zastupitelů (dle velikosti obce)
- Hlasování pro:
  - a) stranu
  - b) jednotlivé kandidáty napříč stranami
  - c) jednotlivé kandidáty napříč stranami a jednu stranu
- Hlasy jdou nejdříve straně, až v případě zvolení mohou pomoci kandidátům!
- Mohou kandidovat nezávislí a jejich sdružení
- Zpravidla jeden volební obvod, d'Hondtův dělitel a 5% kvorum
- Co volební právo? Je tu něco jinak?

Volby do Evropského parlamentu

Volby do Evropského parlamentu

- Poměrný volební systém, dáváme ale jen 2 preferenční hlasy (5 % k postupu na kandidátce)
- 5 % uzavírací klauzule, ale stejná i pro koalice
- D'Hondtův dělitel
- ČR = 1 volební obvod
- Počet mandátů závisí na počtu zemí v EU (původně 751, po vystoupení Spojeného království 705, ČR aktuálně 21)
- Aktivní a volební právo pro občany EU i v zahraničí (s pobytem)

- Výhody a nevýhody toho, že volby probíhají dva dny?

- Výhody a nevýhody korespondenčního hlasování?

- Máme příliš mnoho voleb? Je to dobře, nebo špatně? Co s tím?

- Reforma volebního systému do PS?